

UNESCO DÜNYA MİRAS LİSTESİ'NDE VE TÜRKİYE UNESCO GEÇİCİ LİSTESİ'NDE "ANTİK YERLEŞİM,, OLARAK TANIMLANAN MİRASLAR VE ANAVARZA ANTİK KENTİ

HERITAGE DEFINED AS "ANCIENT SETTLEMENTS,, IN UNESCO WORLD HERITAGE LIST AND UNESCO TENTATIVE LIST OF TURKEY, AND THE ANCIENT CITY OF ANAZARBOS

Veysel ÖZBEY¹ - Duygu SABAN²

ÖZET

Kültürel mirası korumada UNESCO Dünya Miras Listesi önemli bir kilometre taşıdır. Mirasını korumayı hedefleyen, Sözleşme'ye taraf devletlere maddi ve teknik destekte bulunan Liste'ye alınma ve kalıcı olma süreçleri, bir sürekliliğe sahiptir. Adaylık için bir önkoşul olan taraf devlet UNESCO geçici listeleri, devletlerin hangi miraslarını korumaya öncelik verdikleri hakkında bilgiler sunar. Tanımlandığı ilk zamandan bu yana UNESCO Dünya Miras Listesi'nde önemli oranda temsil edilen Antik Dönem yerleşimleri, özellikle Akdeniz ülkeleri için bir fırsattır. Çalışmada, Doğu Akdeniz'de bir dönem Kilikya Secunda'ya başkentlik yapmış olan, yayıldığı alanın büyüklüğü ile benzer örneklerinden ayrılan Anavarza Antik Kenti'nin 2014 yılında, taraf devletler arasında açık ara en fazla miras başlığının tanımlanmış olduğu Türkiye UNESCO Geçici Listesi'ne alınması ile birlikte ortaya çıkan UNESCO Dünya Miras Listesi'ne tanımlanabilme potansiyeli tartışılmıştır. Karşılaştırmalı analize dayanan inceleme sonucunda, Anavarza Antik Kenti'nin coğrafi konumundan kaynaklı avantajının yanı sıra miras türünün Liste'ye sunulmasında önemli bir katkısı olacağı görülmüştür.

ABSTRACT

UNESCO World Heritage List is an important milestone in terms of cultural heritage protection. The processes of approval and continuity of being in the list have a permanent character, where financial and technical support is given to the countries part of the convention and are aiming to protect their heritage. The tentative lists, which are prerequisites for approval gives information about the priority given by countries to their cultural heritage. It is possible to argue that Mediterranean countries are lucky because of including Ancient Cities, as they are predominantly represented in the list. This study aims to argue the potential of the Ancient City of Anazarbos, which was the capital city of Cilicia Secunda in Eastern Mediterranean

¹ Doktora öğrencisi. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık AD.

² Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Mimarlık Tarihi AD.,

KAYNAKLAR

- Adana İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2020 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Adana İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, “Anavarza Örenyeri/Ancient City of Anavarza”. Erişim adresi: <https://adana.ktb.gov.tr/TR-228607/anavarza-oren-yeriancient-city-of-anavarza.html>.
- Burrell 2004 Burrell, B., *Neokoroi: Greek Cities and Roman Emperors*, C. 9, Brill: Boston.
- Busine 2015 Busine, A., *Religious Practices and Christianization of the Late Antique City (4th–7th cent.)*, Brill: Boston.
- Buyruk 2011 Buyruk, H., Sis’i (Kozan) Akdeniz’den Kapadokya’ya Bağlayan Kervan Yolu Kaleleri, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Buyruk 2014 Buyruk, H., “Gertrude Bell’den Günümüze Fotoğraflarla Anavarza”, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, S. 33, s. 176-215.
- Buyruk 2016 Buyruk, H., “Konumu Geçmişi ve Kimliği ile Anavarza”, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, C. 6, S. 3, s. 695-710.
- Cable 1995 Cable, M., “Anazarbus”, *Southern Europe: International Dictionary of Historic Places*, C. 3, Ring, T. (ed.), Routledge: New York.
- Deichmann 1975 Deichmann, F.W. “Die Spolien in der spätantiken Architektur”, *SBMünch 6*: Münih.
- Di Giorgi 2011 Di Giorgi, A. U., “Hellenistic Founders, Roman Builders: Anazarbos in Cilicia”, *Byzas 14 – Hellenismus in der Kilikia Pedias*, A. Hoffmann, R. Posamentir, M.H. Sayar (ed.), (s.121-138). İstanbul: Ege Yayınları.
- Finney 2017 Finney, P. C., *The Eerdmans encyclopedia of early Christian art and archaeology* (C. 1), William B. Eerdmans Publishing Company: Michigan.
- Gaius Plinius Secundus Gaius Plinius Secundus (Pliny the Elder), *Naturalis Historia*, 5.93.
- Gough 1952 Gough, M., “Anazarbus”, *Anatolian Studies*, C.2, s. 85-150.
- Gök 2006 Gök, N., Adana İli Kozan İlçesi’nde Tarihi Çevre Koruma Önerisi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Graham 1999 Graham, A. J., *Colony and Mother City in Ancient Greece*, Manchester University Press: Manchester.
- Hançer 2016 Hançer, E., “Kilikya Ermeni Prensliği’nin İkinci Başkenti Anavarza”, *Adalya: Koç Üniversitesi AKMED Yıllığı*, S. 19, s. 283-314.
- Hild – Hellenkemper 1990 Hild, F. – Hellenkemper, H., “*Tabula Imperii Byzantini 5: Kilikien und Isaurien*”, C. 215, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften: Viyana.
- Hill 1996 Hill, S. *The Early Byzantine Churches of Cilicia and Isauria*, Variorum Aldershot: UK.
- Horster 2018 Horster, M. – Nicolaou, D. – Rogge, S., *Church Building in Cyprus (Fourth to Seventh Centuries)*, Waxmann: Münster.
- Özbey – Saban 2019 Özbey, V. – Saban, D., “Unesco Dünya Miras Listesi’ne Doğru Anavarza Antik Kenti”, *Art-Sanat Dergisi*, S. 11, s. 299-324.
- Posamentir – Sayar 2006 Posamentir R. – Sayar, M. H., “Anazarbos – ein Zwischenbericht aus der Metropole des Ebenen Kilikien”, *Istanbuler Mitteilungen*, C. 56, s. 317-357.
- Posamentir 2006 Posamentir, R., “Kulturkontakt Als Impuls Architektonischer Innovation: Austausch und Inspiration in Anazarbos, Einer Vergessenen Grenzstadt Zwischen Ost und West”, *Austausch und Inspiration: Kulturkontakt als Impuls Architektonischer Innovation*, C. 28, S. 30.4, s. 89-106.

- Posamentir 2008 Posamentir, R., "Ohne Mass und Ziel? Bemerkungen zur Säulenstrasse von Anazarbos im Ebenen Kilikien", *Euergetes* (Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı), C. 2, Delemen, İ v.d. (ed.). Koç Üniversitesi Suna – İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü.
- Riley-Smith 1995 Riley-Smith, J. *The Oxford illustrated history of the Crusades*, Oxford University Press: New York.
- Salman 2000 Salman, İ. "Adana'nın Antik Kentleri", *Efsaneden Tarihe, Tarihten Bugüne Adana: Köprü Başı*, (ed. Altun, E. – Koz, M. S.), YKY Yayınları: İstanbul, s. 178-201.
- Sayar 2000 Sayar, M. H., *Die Inschriften von Anazarbos und Umgebung I, Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, C. 56, Dr. Rudolf Habelt GmbH: Bonn.
- Sayar 2004 Sayar, M. H., *Das Ebene Kilikien vom Tod Alexanders des Großen bis zur Gründung der Provinz Cilicia durch Kaiser Vespasian (323 v. Chr.-72/73 n. Chr.)*. In M. Meyer, R. Ziegler (Eds.), *Kulturbegegnung in einem Brückenland: Gottheiten und Kulte als Indikatoren von Akkulturationsprozessen im Ebenen Kilikien (Asia Minor Studien)*, (pp. 17- 28). Dr. Rudolf Habelt GmbH: Bonn.
- Sayar – Ercan 2008 Sayar, M. H. – Ercan, P. "Kilikya Yüzey Araştırmaları 2007", 26. Araştırma Sonuçları Toplantısı, Bayram, F. ve Adil, Ö. (ed.), Ankara, S.1, s. 75-84.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2014 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, "Anavarza Antik Kenti (Adana) [2014]", Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Erişim tarihi 15.04.2018, (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,93760/anavarza-antik-kenti-adana-2014.html>).
- The Oxford Dictionary of Byzantium (1991) Ed. Alexander P. Kazhdan, Oxford University Press: Oxford.
- UNESCO Dünya Miras Merkezi 2013 UNESCO Dünya Miras Merkezi, "Decisions Adopted by the World Heritage Committee at its 37th Session (Phnom Penh, 2013)", UNESCO Dünya Miras Komitesi 37. Olağan Toplantısı, 16-27 Haziran, Punom Pen, Kamboçya.
- UNESCO Dünya Miras Merkezi 2019 UNESCO Dünya Miras Merkezi, *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*, UNESCO Dünya Miras Merkezi: Paris.
- UNESCO Dünya Miras Merkezi 2020 UNESCO Dünya Miras Merkezi resmî internet adresi, whc.unesco.org.
- Ünal – Girginer 2007 Ünal, A. – Girginer, K. S. *Kilikya-Çukurova: İlk Çağlardan Osmanlılar Dönemi'ne Kadar Kilikya'da Tarihi Coğrafya, Tarih ve Arkeoloji*, Homer Kitabevi: İstanbul.
- Wright 2008 Wright, N. L., "Anazarbos and the Tarkondimotid Kings of Kilikia", *Anatolian Studies*, C. 58, 115-125.
- Yıldız 2000 Yıldız, H. D. *İslâmiyet ve Türkler, İlgi Kültür Sanat Yayınları*: İstanbul.